

KARJALA-SOOME MESINDUS ON MAHE JA MAASIKALÕHNALINE

Mesinikele on ikka huvi pakkunud, kuidas naabermesinikel läheb ja mida huvitavat nende juures mesilates näha võiks. Sarnasel eesmärgil külastas Eesti mesinike grupp augustikuu lõpus Ida-Soome Karjala alade mesinikke. Mida iseäralikku sellel käigul silma ja kõrva hakkas, sellest kilde nüüd ka Mesinik-lehe lugejatele.

Soome idapoolne ala on eriti kauni loodusega: loendamatud järved neid ühendavate jõgede ja kanalitega ning paljude saarte ja poolsaartega, künklik ja kohati kivine-kaljune metsane maastik, kuhu vahele mahub ka mõnevõrra põllu- ja karjamaad. Samas pole sealsed tingimused tavapäraseks traditsiooniliseks põllupidamiseks ja karjakasvatuseks just soodsad. Maakohtadesse kipub noori aina vähemaks jääma – eks Helsingi ja ka väiksemate n.-ö. tömbekeskuste mõju on tugev.

Nii ongi Karjala maaelus toimunud viimase kahe-kolmekümne aastaga olulisi muutusi. Enamik vanadest karjapidamisel põhinenud taludest on kas tegevuse lõpetanud või muutnud oma tootmissuunda. Päris tühjaks jäänud talukohti leidub õnneks vähe. Väga paljudes taludes tegeldakse marjakasvatusega. Eelkõige kohtab maasika- ja mustsõstrapõlde. Ja kuna Karjala aladel on suhteliselt puhas keskkond ja vähe saasteallikaid, siis on seal ülekaalukaks suunaks mahetootmine. Valdavalt mahe on nii marjakasvatus kui teised põllumajandusharud.

Külastame marjakasvatuse ja mesinduse mahetalu

Heaks näiteks on siinjuures Jaana Nikkilä ja Tero Tolvaneni mahetalu Joensuu lähedal Põhja-Saimaa järve Oravisalo saarel, mida külastame. Ajalooliselt oli seal tüüpiline Põhja-Karjala lüpsikarjatalu, kus kasvatati ka otra, hernest ja rüpsi. 1998.a. läks talu üle mahetootmisele, alustades ühtlasi marjakasvatust. 2002. a. põlvkondade vahetudes lõpetati karjapidamine ja mindi üle peamiselt mahe-marjakasvatusele, jätkates selle kõrval siiski ka põllukultuuridega. Talu noorperemees Tero Tolvanen on väljaõppinud agronoom nii marja- kui põllukultuuride kasvatamise alal. Abikaasa Jaana Nikkilä omakorda on hariduselt maa- ja metsamajanduse magister ning juhib ka talu mesindust. Neile toeks on peres kasvamas neli last – selle talu tuleviku kandjad.

Marjakasvatus annab nende talus suurema osa sissetulekust. Kasutusel on 20 ha mustsõstra ja 3 ha maasikapõldu. Juba marjakasvatuse esimestest aastatest märgati, kuivõrd oluline on marjasaagi suurusele ja kvaliteedile õite hea tolmeldamine. Looduslikud tolmeldajad annavad siinjuures oma osa, kuid see on aastati erinev ja seda ei saa inimene kuidagi suunata. Sellepärast otsustati, et marjakasvatuse toeks tuleb talusse hankida ka oma mesilased. Selle eesmärgiga lõpetas Jaana 2012. a. Joensuu mesinduskursuse ja hakkas oma mesilat rajama.

Alustuseks osteti naabersaare ühest talust paarkümmend mesilasperet, millele hiljem on tublisti lisa kasvatatud. Praegu on talu mesilas 118 mesilasperet ja mesi annab marjade kõrval olulise lisasissetuleku. Tänu mesilaste tolmeldamisele on ka marjasaak tuntavalt suurenenud. Lisaks kasutatakse mesilasi hahkhallituse kui maasikakasvatuse ühe suurema probleemi tõrjumiseks.

Nimelt on Soomes Helsingi Ülikoolis välja töötatud meetod, kus mesilased kannavad taru erilise konstruktsiooniga lennulaualt välja maasikaõitele lennates kaasa Prestop-preparaadi pulbrit. See pulbriline toimeaine satub mesilaste jalgadelt ja karvadest maasikaõitele ning pidurdab maasikamarjade kasvades hallitussente arengut. Selle meetodi väljaarendamisega Eesti maasikakasvatajate tarbeks on juba aastaid tegelenud ka Tartus Eesti Maaülikooli teadlased. Nii saadakse rohkem kvaliteetseid maasikaid ja suureneb maasikakasvatuse tulu.

Maasikate hahkhallituse tõrjeks mesilaste abil kasutatav Prestop-tõrjepreparaadi levitamise lisaseade tarude ees.

Jaana ja Tero talus peetakse itaalia ja buckfast-tõugu mesilasi. Mesilasemasid ostetakse Ari Seppäla suurest mahemesilast, kuid viimasel ajal kasvatatakse osa emasid ka oma mesilas. Emadekasvatuseks on kasutusel 20 paarumistaru. Paarumine toimub naabersaarel, kus on ka Ari Seppälalt ostetud heade emadega lesepered. Suve jooksul saab teha emade kolm paarumisringi, seega kasvatada kuni 60 ema. Tegelikult saadakse paarunud emasid vähem, sest osa emasid ei paaru või lähevad lennul kaduma. Käesoleval aastal näiteks oli paarumise protsent vaid 30% – võib-olla tingituna kogemuste nappusest.

Mesilaspered on puidust korpustes langstroth- või farrar-raamid – mahemesindus nõuab naturaalsest materjalist tarusid. Kasutatakse 9- ja 10-raamilisi korpuseid. Nendest enamus on lastud valmistada naabrimehel-puusepal, kasutades oma metsa palkidest saetud laudu. Selge põhimõte: igaüks tehku seda, mida ta hästi oskab, ja ülejäänud tööd lase teha asjatundjatel!

Tarukatus on puidust, plekk-katus peal, puidu all isolatsiooniks tuuletõkkeplaat. Puidu ja katusepleki vahel on õhupilu ventilatsiooni tarbeks. Tarudel on umbne põhi. Miks mitte võrkpõhi, nagu plasttarude korral levinud? Kuna puidust taruseinad on talvel suhteliselt jahedad, siis võrkpõhja korral on õhk tarus nii jahe, et taruseintele kondenseerub palju niiskust. Sellise taru nurkadesse ja seintele tekib hallitust, mesilaspered tarvitavad palju talvesööta ja talvituvad niiskes keskkonnas halvasti. Osal mesila tarudest kasutati ka niiskuskindlat vineerpõhja, mille saab kevadel koos langetisega välja tõmmata ja puhastada ilma tarukorpuseid uuele põhjale tõstmata.

Mesilaspered on grupiti laiali veetud, keskmiselt 6–8 peret grupis. Pooled mesilasperedest on käru-platvormidel. Nendega on lihtne rännata nii oma marjapõldude juurde kui hiljem ka uutele meekorjealadele, kui vaja. Kuna ümbruskonnas on nii oma Oravisalo kui ka naabruses Varpasalo saar täielikult mahealad, siis on mesilastega rändamiseks lähedad võimalused. Käime ka üht Varpasalo saarel mahepõldude kõrval käru-platvormil paiknevat mesilagruppi vaatamas. Seal on parajasti talvesööda andmine poole peal. Jaana lisab sööta. Ühes peres on emaprobleem – kontrollkärjel aseemakupud. Jaana annab sellele perele paarumistarust puuriga uue ema.

Käru-platvorm mesilasperede rände viimiseks.

Kontrollkärjel on aseemakupud – Jaana peab perele andma noore paarunud ema.

Käesoleva aasta meesuvi oli Karjala-Soomes üldiselt saagikas. Aga kuna Jaana Nikkilä mesilas oli talvekadude katmiseks ja mesila laiendamiseks vaja teha hulgaliselt uusi mesilasperesid, siis jäi keskmine meesaak pere kohta 40-45 kg piiridesse. Tänavu oli varane meekorje, selle tõttu vurritati juuni lõpus väike osa mett erandlikult naaber-mesiniku juures 4-raamilise vurriga. See mahemesi müüdi koos mahemaasikatega otse klientidele. Mahemee jaemüügi hind on sõltuvalt purgi või plasttopsi suuruselt 12-16 EUR/kg.

Enamus meekärgedest vurritati aga teenuse korras Kitees asuvas suures mahemesilas. Selleks koguti ja hoiti meekorpuseid juuli lõpus tühjaks jäänud maasikate jahutusruumis, mille temperatuur tõsteti 23 kraadini. Lõpuks transporditi korpustes meekärjed vurritamiseks hommikul traktori järelkärus Tervoneni mesila vurriruumi Kiteesse 55 km kaugusele ja õhtul toodi tühjade kärgedega korpused tagasi koju. Meest suurem osa müüakse Tervonenile hulgihinnaga 6.50-7.00 EUR/kg, tema pakendab ja müüb edasi suurtesse kaubanduskettidesse. Väiksem osa mett võeti vurritamiselt tagasi ja müüakse oma talus marjade kõrval või teistele kohalikele ostjatele.

Suve lõpus koondatakse mesilaspered ja antakse talvesööta korpuste pealt plast-söödanõuga, kuhu korraga valatakse 8-10 l mahesuhkru lahust. Suhkrulahuse valmistab mesinik ise mahesuhkrust, mida hangitakse ühiselt kõigi Joensuu piirkonna mahemesinikega. Kokku on 3 söötmiskorda. Mesilasperede 2. söötmiskorra ajal paneb Jaana söödanõu alla taru tagaseina lähedale kas tümooliribad või kilekotis 65% sipelghappega riidelapid, millest tõmbab tahiks ja happe aurustumiseks umbes 3 cm välja. Ravi jääb peale 2 nädalaks ja kilekotid happejääkidega korjab Jaana ära kas 3. söötmiskorraga või septembri teises pooles söödanõusid maha võttes.

Mõned faktid veel selle mahetalu marjakasvatuse praktikast. Mustsõstra koristamine toimub peamiselt rendikombainiga, selle jõudlus on keskmiselt 2 ha/tunnis. Mustsõstra marjasaak läheb põhiliselt tööstusele. Väiksem osa mustsõstra marju korjatakse käsitsi, see läheb otsemüüki. Marjade müügihind: kombainiga korjatud marjad 3 EUR/kg, käsitsikorjatud marjad 6 EUR/kg ja isekorjajatele müüakse mustsõstart hinnaga 2,50 EUR/kg. Maasikasortidest peamine on Polka (Soome kõige populaarsem sort), järgneb Bounty (on pisut hilisem, tumepunased marjad, hästi magusad) ja uue sordina Lumottar (ahvatlevalt erkpunased, ilusad ja magusad marjad). Maasikaid korjatakse käsitsi. Maasikasaagist 1/3 läheb tööstusele, 1/4 isekorjajatele (saavad osta odavama hinnaga omakorjatud marju) ja ülejäänud marjad lähevad kohapeal või turul otsemüüki.

Niisugune on näitena ühe tänapäevase eduka Karjala-Soome mahetalu lugu, mis seotud nii marjakasvatuse kui mesindusega. Edu ei tule vaevata, selle taga on noore talupere selge soov ja suur töö, et enda ja laste tulevik just sellise maalähedase eluviisiga siduda. Selle talu tegemistest leiab mõndagi, mida ka Eesti hakkajad talupered saavad enda eesmärkide ja tegevuste seadmisel tarvitada.

Mahemesinike koostöö toob edu

Mahemesinduse seisukohast on oluline ja mesinikele kasuks koostöö, mis Joensuu-Kitee piirkonnas on hästi välja kujunenud. Selle keskmeks on kujunenud Harri ja Pirjo Tervoneni suur mahemesila, mille kaudu saab tuge enamik ümbruskonna väiksemaid mahemesinikke. Tervonenide mahemesilas on enam kui 800 mesilasperet, mis paiknevad grupiti laiiali suures puhta loodusega mahepiirkonnas Venemaa piirialadel. Korjema on mitmekesine ja mesilastele sobiv, pakkudes meetaimede õitsemisel kevadest kuni juuli keskpaigani kestva konveierit. Tänavust meesaaki on mesinikud hinnanud üsna kenaks – keskmiselt nii 60+ kg mesilaspere kohta.

Harri Tervonen on oma mesilas välja arendanud üsna heal tasemel meekäitlemine tehnilised võimalused. Kasutusel on lähkervurr 120 kärjele ja tsentrifuug-separaator kaanetisevahast mee eraldamiseks – need seadmed ostis ta Juhani Waaralt. Vurriruumi võimekus on suur, seda saab kasutada ka teistele mahemesinikele teenuse osutamiseks ja vurritada nende mett, kui vaja. Samuti ostavad Tervonenid teistelt mahemesinikelt hulgihinnaga 6.50–7.00 EUR/kg mett, mis on väiksematele mesinikele üsna hea võimalus meemüügi muresid leevendada. Nii omatoodetud kui kokkuostetud mahemee Tervonenid pakendavad ja müüvad kaubanduskettidesse, kus mahemett hinnatakse ja kellega neil on välja kujunenud pikaajaline usalduslik koostöö. Mahemee hind kauplustes on tavameega võrreldes umbes 10% kõrgem.

Mahemesi Kuopio turul – 18-20 EUR/kg.

Väiksematele mahemesinikele on probleemiks mahesuhkru ostmine võimalikult soodsalt, samuti mahevahast kärjepõhja valmistamine oma mesilale. Tervonenid aitavad ümbruskonna mahemesinikke mesilaste talvesöödaks vajaliku mahesuhkru hankimisel ja vajaduse korral valmistavad neile ka suhkrulahuse. Tänavu ostetud mahesuhkur pärineb Indiast ja maksab 1.30 EUR/kg. Varem on mahesuhkrut saadud ka Argentiinast ja Brasiiliast. Euroopas on viimasel ajal antud mahemesindusele tungiv soovitus: kasutage Euroopas toodetud mahesuhkrut! Tervoneni juurde koguvad ümbruskonna mahemesinikud ka oma vaha kokku ja tellivad suures koguses mahe-kärjepõhja teenustööna Lahtise Vahavalimos. Nii on mahemesinike koostööst kõigile osapooltele suurt kasu ja see ei tule kellegi arvel, vaid ühistöö viljana. Kindlasti annab neid võimalusi ka Eesti mahemesinduses laialdasemalt kasutada.

Soome Aastamesiniku mahemesilas

Omaette põnev kogemus meie mesinike grupele on Soome Aasta Mesiniku 2018 Jouko Mönkköneni ja tema abikaasa Anne külastamine nende Leppävirta mahedas kodumesilas. Mönkkönenide pere on 30 aastat tegelenud maasikakasvatusega ja viimased 20 aastat ka mesindusega. Mahetootmine sobib nii maasikakasvatuses kui mesinduses. Mesindusega alustamise põhjus oli selge: mesilaste tolmeldamine suurendab maasikasaaki ja maasikate kvaliteet on parem (hästitolmeldatud marjad on suuremad ja ilusamad). Lisaks on mesilasi juba kümmekond aastat kasutatud maasikaõitele hahkhallituse vastase preparaadi Prestop siirdamiseks.

Kui maasikakasvatuse algusaastatel olid saagid Jouko ja Anne sõnul 5000 kg ümber hektari kohta, siis mesilaste kasutamisega tolmeldamiseks suurenesid maasika hektarisaagid 7000-9000 kg tasemele. Hahkhallituse tõrje tulemusena suurenes hektarisaak veelgi, ulatudes keskmiselt 10 000 kg ümber. See on selge kiitus mesilastele ja maasikakasvataja-mesiniku edumeelsusele!

Mönkköneni mesila ümbruses on suhteliselt head looduslikud korjemaad. Tänavu oli meesaak keskmiselt 55–60 kg pere kohta. Kuid parimal aastal 2014 on saadud 50 mesilasperelt 5 tonni mett, seega keskmiselt 100 kg pere kohta! Meemüük on kodust püsiklientidele, samuti laatadel, osa ka hulgimüügina Kitee suurmesinikule Harri Tervonenile. Mee hind kodumüügil: meepurk 450 gr maksab 7 EUR, seega kilohind on keskmiselt 16 EUR/kg. Mahemesi lisab Soomes mee hinda umbes 10% jagu.

Jouko Mönkkönen peab itaalia mesilasi farrar-raamidega korpustarudes. Kasutatakse puitseintega korpuseid, nagu mahemesinduses nõutud, ja tarude all võrkpõhjasid. Varasematel talvedel hoidis ta võrkpõhjad avatuna, kuid viimastel talvedel on võrkpõhjad suletud – talvitumine on läinud paremini. Kokku on 12 eri asukohaga mesilagruppides 60 mesilasperet. Neist 11 gruppi on ümbritsetud elektritaraga – karuht on suur.

Mesilastarud on kaitseks karude vastu ümbritsetud elektritaraga.

Elektritara rajamisel maksab Soome riik aiamaterjali ja generaatori hinna, aku (ja päikesepaneeli) ostmise ning aia püstitamise kulu on mesiniku kanda. Kogu mesila kõigi mesilagruppide kohta on mesiniku omavastutus 150 EUR, ülejäänud karukahjude summa hüvitatakse mesinikule vastavalt hinnakirjale.

Viimastel aastatel on Jouko Mönkkönen kasutanud mesilasperede suvisel laiendamisel ema-üleval-korpuses meetodit. See tähendab, et ema on alati ülemises korpuses ja selle all on emaeraldusvõre, mille alla omakorda laiendatakse meekorpuseid. Praktiliselt tõstetakse ema koos 2–3 haudmekärjega iga laiendamise korral üles tühjadele kärgedele ning haudmekärjed jäävad kooruma alla meekorpustesse. Võib toimida ka teisiti, tõstes emaga korpusest haudmekärgi perioodiliselt alumistesse korpustesse ja lisades emale munemiseks asemele uusi kärgi. Ema-üleval meetodit propageeriti Soomes mõne aasta eest tublisti ja ka Eestis leidis katsetajaid, aga vähesed on selle meetodi juurde jäänud.

Vurriroomis selgitab Jouko meile oma mesindustehnoloogiat.

Kui Jouko tahab tekitada mesilasperedes kaanetatud haudmest vaba perioodi, siis annab ta emaga korpusesse kärjepõhjaga raamid. Selliste uute kärgede ülesehitamine ja haudme kasvatamine võtab siis rohkem aega ning enamik hauet jõuab vahepeal kooruda. Mõnikord kasvatatakse alumistes korpustes avashaudmelt aseema, see paarub ja hakkab alumises korpuses munema. Juulikuus meevõtmise järel eemaldatakse emaeraldusvõre ja pere jääb ühele emale kas mesiniku või mesilaste valiku kohaselt.

Linnamesindust saab kombineerida maamesindusega

Kolmanda näitena Karjala-Soome mesinikest tootsin esile Lappeenranta mesiniku **Jouko Kolhoneni**, kes on ühtaegu nii linna- kui maamesinik ja töötab peale selle veel ka kiropraktikuna. Tema mesinduskeskus asub Lappeenranta linnas vana linnuse alal, millest ka firmanimi – Linnusemesila. Aga lisaks on tema mesilaspered tehnikaülikooli juures linnaservas ja mõned koguni linnavalitsuse rõdul. Nii tehnikaülikool kui linnavalitsus saavad osa mesilaste kogutud mett endale ja kingivad seda oma külalistele kui ehedat linnatoodet. Sellega propageeritakse ühtlasi mesilasi kui puhta linnakeskkonna liigirikkuse hoidjaid ja kaitsjaid.

Jouko Kolhoneni poeg Tommi käis mõne aasta eest mesinduskursusel ja on nüüd juba mesilas tublisti ametus. Kolhonenide mesilas on praegu 65 mesilasperet, kuid plaan on Tommit rohkem rakendades laieneda 150+ mesilaspere tasemele. Sellega saab suurendada veelgi ümbruskonna põllumeestele ning aiapidajatele ja marjakasvatajatele pakutavat tolmeldamisteenust. Nõudlus tolmeldamisteenuse järele on laienemas. Sealjuures pakutakse maasika- ja vaarikakasvatajatele lisaks marjapõldude tolmeldamisele ka hahkhallituse tõrjepreparaadi levitamist marjataimede õitele, suurendades nii veelgi kvaliteetsete marjade saaki.

Jouko demonstreerib uhkusega Honey-Flow taru, kust mesi saab otse kärkelest purki voolata.

Jouko toob näite, et põllumees võib saada temalt tolmeldamisteenuse ostmiseks riigilt toetust 500 EUR/ha, kui tolmeldamas on vähemalt 2 mesilasperet hektari kohta. Põllumees maksab sellest summast rõõmuga 400 EUR/ha Joukole, sest lisaks temale jäänud rahale 100 Euro/ha suureneb tema põllu- või marjasaak tuntavalt. Aga Jouko rõõmustab samuti, sest 200 EUR/pere tolmeldamistasu ei ole ju paha, meesaak peale selle! Muuseas käivad Jouko mesilased tolmeldamas ka köömnepõldu ja selle tulemusena suurenevad köömnesaak 2% või enamgi. Soome on üks maailma suuremaid köömnepõldude tootjaid ja põllumeeste huvi mesilaste tolmeldamisteenuse tellimiseks köömnepõldudele aina kasvab.

Mesilaste talvesööta antakse kummulipööratud plastämbriga, mille kaanesele on puuritud 2 mm läbimõõduga avad.

Jouko Kolhoneni mesilast lahkudes käime veel vaatamas Lappeenranta järve äärde püstitatud Liivalinna. Liivast ja liimainetest ning täidismaterjalist püstitatakse suve keskel põnevaid kujusid ja rajatise, mis on eriti turistidele huvipakkuva ja omapärase ekspositsioonina avatud septembrikuuni. Igal aastal on Liivalinna teemaks valitud mingi antud aastale iseloomulik ajalooline tähtpäev või sündmuste kogum. Nii oli mõne aasta eest Liivalinna teemaks Kalevala lugudest välja toodud stseenid. Tänavuse Liivalinna läbiv teema on Mitmekesine Euroopa. Näiteks ühe liivakujude osaga tähistatakse jalgpalli maailmameistrivõistlusi Venemaal. Siis veel liivaskulptuuride grupid Prantsusmaalt, Itaaliast, Skandinaavia trollimotiividega... Ühe skulptuuride grupiga märgitakse ära ka Eesti, Läti ja Leedu 100. juubelit.

Lappeenranta liivalinn – Euroopa 2018

Eesti, Läti ja Leedu 100.juubelit tähistav liivatorn.

Meie reisi viimase päeva hommikul kohtume Kotka piirkonna mesinike seltsi juhi **Osmo Pehkoneniga**, kes tutvustab meile sealse seltsi ajalugu ja praeguseid tegevusi. Kymenlaakso (Kotka) Mesinike Selts asutati 100 aastat tagasi, 3 päeva pärast Soome Vabariigi väljakuulutamist. Kui Kymenlaakso MS tähistas oma 100 aasta juubelit, siis saatis Soome president Sauli Niinistö neile auväärse juubeli puhul tervituskirja. Seltsil on praegu 58 liiget ja 8 pere-liiget. Liikmemaks on 20 EUR, pere-liikmetel 2 EUR. Kuna selts on ka Soome Mesinike Liidu liige, kogutakse ka SML liikmemaksu 53 EUR/aasta. Lisaks kogutakse mesilasperede arvu kohast lisa-liikmemaksu 1 EUR ületalvitunud mesilaspere kohta.

Külastame Kotka Mesinike Seltsi ühe vanema ja auväärsema abielupaari mesilat. Mees on 87 aastat vana, aga väga nooruslik – 72-aastaselt jooksis ta veel läbi Pariisi maratoni. Naisel on täitunud 78. eluaasta. Nad on olnud pikalt abielus – 1. septembril 2018 saab 55 aastat täis. Naine töötas varem haiglas, oli meditsiiniõde ja günekoloog ning on oma sõnul olnud osaline 370 lapse sündimisel. Neil endal on 2 last. Maja ja mesila asuvad ilusal krundil jõekaldal pindalaga 2000 m². Perel on ilus ja hästihooldatud õunapuuad, kus mesilastel on kevadeti rohkesti tolmeldamistööd.

Meie mesinike reisigrupp koos pererahvaga nende õunaia ja tuuliku ees.

Perekonna mesila on varem olnud suurem – kuni 60 peret. Praegu on 15 peret, rohkemast ei käi jõud üle. Kasutusel on langstroth-kärgedega plasttarud. Mesindussuvi 2018 on olnud hea, meesaak keskmiselt 40–50 kg pere kohta. Meemüük on korraldatud kodust n.-ö. väravast, sageli koos õuntega. Naine on aktiivne ja edukas mee- ja õunamüüja väravas. Palju on püsikliente, kes ostavad igal suvel just nende mett. Praegu on mesilasperedel juba sööt peal, ka tümooliribad söödanõude all. Tarud on jalgadega alustel. Talveks tõmmatakse alustele võrk ümber – muidu käivad tihased võrkpõhja alt toksimas ja mesilasi häirimas.

Mesitarud krundi serval jõekaldal.

Mesinikel jätkub innukat juttu ja erinevad emakeeled ei ole takistuseks.

Helsingi linnamesindus laieneb kiiresti.

Enne Helsingist laevaga koduteele asumist jõuame veel saada pisutki tutvavaks Helsingi linnamesindusega. Siin on meile abiks **Markku Pöyhönen**, kellega oleme tuttavad juba varasematest kohtumistest nii Soomes kui Eestis. Alustuseks viib ta meid 1. ringtee lähistel asuvasse suvilarajooni, kus on enam kui 200 väikemaja. Suvilarajooni servas tulvavete kaitsevali taga kraaviserval on 3 itaalia mesilasperet. Piirkonna elanikele mesilased üldiselt meeldivad.

Kõik algas 1995. a. Rootsist pärineva idee kohaselt, et mesilased võiksid olla suvilate ja äärelinna piirkonnas kasutusel tolmeldajatena. Kohalikud elanikud olid alguses pisut ärevuses, kui mesila rajamise mõtet hakati arutama. Aga siis teatasid linnaametnikud, et nad võtavad mesilased oma aedadesse – et elanikke rahustada ja mesilastega harjutada. Paari aastaga veendusid elanikud, et mesilased ei ole ohtlikud ja tõesti eriti ei nõela. Aga õunapuud hakkasid

rohkem ja ilusamaid õunu andma – mesilaste tolmeldamine mõjus! Seejärel saadi kohalikult kogukonnalt mesilaste paigutamiseks avalikule alale juba roheline tuli.

Mesila Helsingi äärelinnas suvilate kõrval.

Ümbritsevate suvilate elanikud ostavad meelsasti kohalikus mesilas toodetud mett. Markku isa müüb suure osa mett kohapeal maha, hind on hea. Ülejäänud mesi pakitakse 250-grammistesse purkidesse ja müüakse kui kohalik linnameesi maha jõuluturul – 10 EUR/purk ehk 40 EUR/kg. Lähialamesi – see on Soomes kutsuvalt hea loosung!

Markku kontrollib mesilaste lisasööda varu.

Käime veel ühes Markku linnameasilas, mis asub Helsingi Observatooriumi tagaõues – seal on 3 peret. Mesilased on siin farrar-raamid. Markku kõigist mesilasperedest umbes pooled on

langstroth-kärgedel ja talvituvad ühes korpuses. Farrar-raamidil pered talvituvad kahes korpuses. Observatooriumi ümbruses on hea korjema, pargid ja rannaäärsed puistud.

Mesila algus oli omapärane. Observatooriumi territooriumil on palju pärnapuid. Autoomanikud kurtsid, et puudelt tilgub magusat vedelikku ja see määrib autosid. Markku ütles selle peale ülemusele: aga proovime mesilasi, las koguvad selle magusa vedeliku kokku. Saadigi katsetamiseks kaubale – ega mesilased ei hakka inimesi nõelama. Kõik oli hästi, puulehed enam nii palju ei tilkunud ja keegi nõelata ka ei saanud. Tagahoovis korraldatakse suviti avatud lastepäevi – sellepärast on tarud hoovi taganurgas. Ja ka madal metallvõrk on tarude ees piirdeks, et lapsed otse mesilaste vahele ei jookseks. Tarude kõrval on umbes 2 m kõrgune aiaga välismüür, seega ei saa ka müüri taga liikujad nõelata.

Observatooriumi tagaaias oli tänavu hea meesaak – 60–80 kg pere kohta. Osa mett saab observatoorium, paneb selle oma purkidesse ja kas müüb või kingib. Ümbruses on hea korjema ja järgmiseks suveks tuuakse siia veel neljas pere ka lisaks. Talveks viib Markku kõik mesilaspered linna lähiste Tuusulasse – merest kaugemale. Külma meri aeglustab kevadel mesilasperede arengut. Maikuu keskel toob ta mesilaspered tagasi suvisele korjekohale.

Mesilaspered Helsingi Observatooriumi tagahoovis.

Üks Markku mesilaid asub Helsingist idas ühel saarel ja seal peab ta tumemesilasi. See on üks osa Soome tumemesilaste populatsiooni laiendamise projektist, mida juhib Soome Mesinike Liit. See on 3-aastane projekt mahuga 250 000 EUR ja eesmärgiga anda tumemesilastele Soomes tagasi nende ajalooline koht. Soome tumemesilaste projekti raames on kavas alustada ka geeni- ja DNA-uuringuid, tumemesilaste genofondi hindamist ja kaardistamist. Projekti kaugemaks eesmärgiks on taastada Soomes ajalooliselt omane tumemesilaste leviku üsna lai areaal.

Helsingi linna mesinike seltsis on kokku 270 liiget, ja see arv aina suureneb. Helsingi erinevates piirkondades ja eeslinnades peetakse kokku juba mitusadat mesilasperet. Markkul ja tema kolleegil on kahe peale kokku 60 mesilasperet Helsingis ja linna lähedal. Markku põhitöö on talvel seotud Helsingi loomaaiaga, suvel aga võtab ta rohkem aega mesilastega

toimetamiseks. Nagu linnaimesindus Soomes üldiselt, nii on ka Markku mesindus vähehaaval laienemas.

Sellega hakkabki meie mesinike Soome-seiklus lõppema. Öhtuse Helsingi sadamas ootab juba laev, et meie reisigruppi kodusele Eestimaale tagasi viia. Kui laev mootori mürisedes Tallinna-teed alustab, on reisilistel aega möödunud neljale Soome-päevale tagasi mõelda. Selja taha jääb tore ja õpetlik reis mõnuses mesinike seltskonnas, kohtumised ja arutelud külalislahkete Soome mesinikega ning ka lihtsalt Soome kaunike maastike ja põnevate külastuskohtade nautimisega! Mesinike suur tänu reisikorraldajale Mariannele ja tema filosoofilisele reisipõhimõtte väljendusele - Alustame Algusest. Järgmiste ühiste reisideni!

Eesti mesinike Soome-reisi meenutas ja pildid tegi

Aleksander Kilk